

Ungdomstjänst vanligaste påföljden – färre döms till vård

Ungdomstjänst har på kort tid blivit den vanligaste påföljden genom dom och andelen ungdomar som döms till böter eller vård har minskat kraftigt. Det konstaterar Brottsförebyggande rådet (Brå) i en utvärdering av påföljdsreformen för unga lagöverträdare som publiceras i dag.

– Sedan några år har domstolarna haft möjlighet att döma ungdomar till ungdomstjänst som enskild påföljd. Vi ser nu att reformen har gett resultat – andelen ungdomar som döms till ungdomsvård har nästan halverats samtidigt som andelen som får böter genom dom också har minskat kraftigt, säger Jonas Öberg, utredare på Brå.

Ungdomstjänst, det vill säga oavlönat arbete, infördes 2007 som en egen påföljd för ungdomar mellan 15-17 år. Under 2008 dömdes mer än fyra av tio ungdomar som dömdes i domstol till ungdomstjänst.

– I stora drag framkommer en positiv bild av hur den nya påföljden genomförs. Nio av tio ungdomar som får påföljden fullföljer den. Intervjuer tyder också på att de unga är nöjda och tycker att ungdomstjänst är bättre än böter. Däremot är det lång väntetid för att få fullgöra ungdomstjänsten i många kommuner, säger Jonas Öberg.

Olika tolkningar av vilka ungdomar som har ett särskilt vårdbehov

Samtidigt med att ungdomstjänst infördes skärptes kraven för att döma unga till vård. Tidigare krävdes att den unge skulle ha ett vårdbehov; nu är kriteriet att den unge ska ha ett särskilt vårdbehov. Före reformen var vård den vanligaste påföljden i domstol för unga som begått brott, nästan hälften fick vård. Nu är det inte mer än en fjärdedel som får det.

Minskningen ligger i linje med reformens intentioner; ett syfte med reformen var att de som fick vård skulle ha ett tydligare vårdbehov än tidigare. Men Brå frågar sig ändå om reformen här har fungerat riktigt som det var tänkt. Det finns till exempel stora variationer mellan de olika tingsrätterna i landet när det gäller andelen som döms till vård – från 10 procent till omkring 50 procent. En enkät till kommunerna visar också att deras sätt att definiera vad som är ett särskilt vårdbehov varierar. Totalt sett väcker detta frågor kring om lagen tillämpas på ett likvärdigt sätt i hela landet.

– Sammantaget gör detta att Brå anser att det behövs nationella riktlinjer. Det skulle underlätta för socialtjänsten i deras arbete och det skulle bli en mer jämn bedömning över hela landet, säger Jonas Öberg.

Ytterligare information: Jonas Öberg 08-401 87 17 eller enhetschef Stina Holmberg 0704-19 35 12.

Ungdomsvård och ungdomstjänst kan beställas eller laddas ner på www.bra.se